

כף זכות

"והוי דן את כל האדם לכף זכות"

י"ל
לעילוי נשמתם
של מ"ה הרבני
האסון במידון

גליון מס. 91 | תמוז תשפ"ד | יו"ל ע"י מערכת 'קובץ גליונות' | k.gilyonot@gmail.com

על תרומה ועל מזמנה

למשה מאה שקל בחודש עבורי".

אלמוני אישר את העובדות.

"אם ככה - ", אמר אלעזר במרידות, "אולי כדאי שתבדקו לאן הלך הכסף, כי אני התמודדתי עם הבעיות שלי לבד".

הייתי נבוך ביותר מן הכיוון אליו התגלגלה השיחה, אבל תחושה לא נעימה הזדחלה אל תוך ליבי. כאשר היינו חברי חדר שמתי לב לכך כי הכסף שלי נגמר במהירות רבה מן הצפוי, ואף פעם לא הצלחתי להחזיק ראש ולהבין כיצד. שנים חלפו עד שהבנתי כי מישוהו נוסף השתמש, כנראה, בכסף, מלבדי. מנצל את תמימותי ואת נטייתי לראות טוב באנשים סביבי.

האם יכול להיות שאלעזר... לא, אפילו המחשבה הייתה לא ראויה. אבל... הוא הזהיר אותי שלא לדבר עם משה על הסכומים שנאספו עבורו כדי לא לבייש אותו, ולא להפיץ את השמועה. ואם כך, בעצם, יכול היה לקחת את הכסף לעצמו מבלי שאף אחד יידע שלא העביר אותו ליעדו, הלא כך?

ניערתי את ראשי, מנסה לסלק את המחשבות הרעות, "חייב להיות הסבר פשוט למה שקרה כאן", אמרתי, "בוא נברר את העניין".

ומה גילנו, לדעתכם?

התשובה תפורסם אי"ה בגליון הבא.

והתרשמתי מן הסכום המכובד שהצליח משה לגייס, ברכתי אותו שוב בחום ושכחתי מן העניין למשך חמש שנים תמימות. עד אתמול. עד שפגשתי את אלעזר עצמו וכמהלך שיחה ידידותית שגרתית סיפר לי על התקופה הקשה שעברה עליו לפני מספר שנים... תוך כדי דבריו סיפר לי כי התאכזב מאוד מכך שחברים לא התגייסו לעזור לו. "חשבתי שלאנשים יהיה יותר איכפת", אמר, "קיוויתי שלפחות חברים מהישיבה יעזרו לי, אבל... שום דבר".

"זה לא נכון!" מחיתי מתוך אינסטינקט, "אני ועוד ארבעה עשר חברים העברנו כל חודש למשה מאה שקלים עבורך!"

"מה?!" הוא תהה, "מעולם לא קיבלתי ממשה אפילו לא אנורה שחוקה אחת!"

"לא יכול להיות", אמרתי בכת צחוק, "אני עצמי העברתי למשה אלף מאתיים שקל עבורך, בשניים עשר תשלומים, בהודאת קבע. והוא סיפר לי שאני אחד מחמישה עשר חברים שהתגייסו לעשות את אותו הדבר".

"אולי הוא התרים למישוהו אחר", אמר אלעזר, "אני לא קיבלתי ממנו שום דבר".

"אני יודע שגם פלוני ואלמוני תרמו", אמרתי בטפשות פה, ואלעזר, שלף את המכשיר הסלולרי שלו מכיסו, וכלי להסס התקשר היישר אל אחד מהם. "רצייתי לשאול משהו קצת מוזר - " הוא אמר, "אבל אני משוחח כאן עם חיים, והוא אומר לי שאחרי הפציעה של אישתי העברתם

לפני מספר שנים התקשר אלי חבר חדר שלי מימות הישיבה, משה נכנה אותו. "שמעת על ההסתבכות של אלעזר?" שאל אותי, נוקב בשמו של חבר שלישי שלנו, "הוא חתם ערכות ונשאר עם חובות לא הגיוניים, ושבעו שעבר אשתו עברה תאונת דרכים קשה, היא מאושפזת עכשיו, ולדברי הרופאים לא תוכל לעבוד כשנה הקרובה". הוא הוסיף וסיפר לי על מצוקתו של ידידנו עד שליכי נכמר והכרזתי כי חייבים לעזור לו.

"בריוק בשביל זה התקשרתי אליך", אמר לי, "אני מנסה לארגן קבוצה של חברים מן העבר, שכל אחד מהם יתרום מאה שקלים, ויחד נוכל להעביר לאלעזר סכום מכובד, שיוכל להביא תועלת בתקופה קשה כזו".

הסכמתי. ומשה הביא לי את פרטי חשבון הבנק הפרטי שלו, וביקש כי אעשה הודאת קבע למשך שנה שלמה כדי ש'חברים יעבדו כמו שצריך בלי שאצטרך לטרטר אותך טלפונית בכל פעם מחדש'. וגם לבקשתו זו נענית, כשאני מחמיר לו על טוב הלב שלו ועל נכונותו להתגייס לעזרתו של חבר.

לאחר תקופה כאשר פגשתי אותו בשמחה כלשהי התעניינתי אצלו האם עוד אנשים התגייסו לפרוייקט שלו, והוא סיפר לי כי הצליח לגייס עזרה מחמישה עשר חברים, ואפילו נקב בשמות חלק מהם, אבל ביקש ממני לשמור על חשאיות כדי שהשמועה לא תדלוף ואלעזר לא יפגע מכך שאוספים עבורו צדקה. עשיתי מכלולת פשוטות,

כיצד לדעתכם ניתן לדון לכף זכות?

פתרונות יש לשלוח עד יום ראשון מדי שבוע בשעה 18:00. יש לציין שם עיר ומס'

יש לכם סיפור על כף זכות? שלחו לנו! | אימייל: k.gilyonot@gmail.com

ביקשתי לשפץ את דירתי, ולצורך כך נזקקתי לאישורו של שכן מבוגר ומכובד. פגשתי אותו באוטובוס, וקמתי מפניו ופיניתי לו את מושבי. שלחתי גם את בני לחלקו האחורי של האוטובוס, לשבת ליד אמו, ונותרתי לשוחח עם השכן ולבקש את אישורו. השכן היה קריר מאוד, ונהג בלי באופן בלתי נעים. כיצד ניתן לדון את השכן לכף זכות?

גם הנסיעה הארוכה ביותר מסתיימת בסופו של דבר, ואנו ירדנו מן האוטובוס, ועשינו את דרכינו הביתה כששתיקה בלתי נעימה עומדת ביננו.

"יש לכם איזה קושי או בעיה עם הרצון שלנו להרחיב?" שאלתי, "ההרחבה לא אמורה להחשיך את הדירה שלכם, ולא לגרום כל נזק אחר. אנחנו גם נשתדל מאוד שלא יהיה רעש בשעות המנוחה, ובעזרת השם נדאג לניקיון השוטף. יש עוד משהו שמפריע לך?"

"לא". אמר השכן. שתק רגע ממושך ואחור כך המשיך: "אתם יכולים לשפץ, ושיהיה לכם בהצלחה. תשלח אלי ילד הביתה ואחתום לך על הניירות כמו שרצית".

"תודה". אמרתי. "אני מודה לכם מאוד. אבל... אני מרגיש שאתם עדיין כועסים

עלי..."

"נו, די", אמר השכן בזעף, "מספיק עם לשון הרעים הזו. אני אומנם שוקל כמו שניים, ואתה מרגיש לא נוח לשבת לידי באוטובוס, אבל אני עדיין אדם אחד, בינתיים".

גדהמתי. לא העליתי על דעתי כי צורת הדיבור המכובדת והכל כך נפוצה בין יוצאי קהילות אשכנז – לדבר אל אדם נכבד בלשון רבים, עלולה לפגוע באי מי, ויותר ויותר היה מופקע בעיני הרעיון כי העובדה שכיבדתי אותו ולא התיישבתי לידו כשם שיושבים לצד חבר – ותפרש על ידו כאילו אני נרתע ממנו, וסובר כי הוא זקוק לשני מקומות ישיבה...

איכשהו הצלחתי להסביר את עצמי, מתוך מגמת רב, אבל הוא נד בראשו: "אתה הושב שזו הפעם הראשונה שאני שם לב לכך שאנשים לא רוצים לשבת לידי באוטובוס?" אמר לי בכאב, "זה לא נעים ומביך ככך פעם מחדש".

"אבל – " מחיתי, "אתם בכלל – כלומר הבעיה בכלל לא קיימת. היא דמיון בלבד. ודאי שהרבה יותר נוח לשבת לידך- לידך מאשר לעמוד נסיעה בין עירונית שלמה. עמדתי רק מפני שאני מכבד אותך, ומרגיש שפער השנים ביננו לא

מאפשר לי לנהוג כך בחופשיות וקרבה כמו עם בן גילי! אם אני משער נכון את גלכם הייתם יכולים להיות סבא שלי, לא רק אבא שלי, ובמשך כל השנים הללו עסקתם בתורה ושמעתי מידידים שיש לכם בקיאות נפלאה. פשוט הרגשתי שאין זה לכבודך שאשב לידך".

הוא הרהר בדברים, ואני ראיתי את פניו מתיישרות אט אט. אבל מבט עיניו היה ספקני.

"אני זקוק לחסד שלך ולכך שתחתום לי על אישור ההרחבה", הוספתי, "הייתי טיפש גדול אם תוך כדי דיבור, בעודי מבקש ממך את הטובה הזו הייתי גם פוגע בך, הלא כך?"

הוא נד בראשו. "כן, יש היגיון במחשבה הזו". אמר. "ואני שמח שדיברתי איתך גלויות על העניין".

שיערתי כי אם לא פירש נכון את התנהגותי – אולי לא פירש נכון גם את התנהגותם של רבים מתושבי השכונה שלנו, והרהרתי לעצמי שלעולם לא הייתי מעלה על דעתי כי אפילו יחס של כבוד עשוי, בסיטואציות מסוימות להתפרש כפוגע, ומכאן צא ולמד בכמה רגישות וערנות צריך אדם להתנהל בעולם.

ממכתבי הקוראים

לפני שלוש שנים מכרתי את דירתי, בה גרנו כשמחה ובנעימים כמשך עשר שנים תמימות, ועברתי להתגורר בכניין אחר, באותו רחוב. חורף שלאחר מכן, כפי שחלקכם כנראה זוכרים, ירדו גשמים בממטרים צפופים מאוד. ורטיבות התפשטה על קירות הדירה, וגרמה לנזקים למערכת החשמל שלה.

בעל מקצוע שהזמין קונה הדירה הפטיר תוך כדי עבודתו משפט כמו 'חבל שקנית חתול בשק. היית צריך לערוך בדיקה מקצועית לפני שקנית את הדירה, ברור שהדיירים הקודמים סבלו גם הם מרטיבות, אבל סיידו את הדירה וטשטשו את הראיות לפני שמכרו אותה'.

הקונה הנרגז התקשר אלי בצעקות כדי לתבוע שאשלם לו את עלות התיקון, וכאשר לא הבנתי על מה הוא מדבר, כיוון שמעולם לא סבלתי מרטיבות בדירתי, ולא הייתי מעלה על דעתי לגזול אי מי בכזו צורה, התחיל משוחח עם מכרים שונים שלי ולספר להם 'כיצד גזלתי אותו' ה' על מנת ש'יבואו לשוחח איתי על כך וישכנעו אותי לנהוג בהגינות'...

איני מאשים אותו על כך שהוא פועל מתוך צער ותסכול, אבל הייתי שמח אם אותו בעל מקצוע ראשון שהשמיע כאחוני את המילים הנחרצות ההן, היה מתנסח בצורה זהירה ושקולה יותר...

ואל קוראי העלון היקרים אני פונה ואומר – גם כאשר אתם רוצים לעודד אדם שנפגע או מנסים לסייע למושהו לו נגרם נזק, היו זהירים מהוצאת שם רע, והשתדלו לדון את הפוגע או המזיק לכף זכות. ובכך תועילו גם לניזק שיקבל תמיכה אמיתית ולא יפתח כעסים וטינה ללא טעם והצדקה - וגם לעולם כולו.